

<https://doi.org/10.31891/2307-5740-2025-346-5-68>

УДК 657.1:005.35:330.15

БОГАТЧИК Людмила

Хмельницький національний університет

<https://orcid.org/0000-0002-0659-057X>e-mail: bohatchykla@khmnu.edu.ua**ЛОПАТОВСЬКИЙ Віктор**

Хмельницький національний університет

<https://orcid.org/0000-0002-8830-1398>e-mail: viktor_lopatovskiyi@khmnu.edu.ua**ЛОПАТОВСЬКА Оксана**

Хмельницький кооперативний торговельно-економічний інститут

<https://orcid.org/0000-0002-9301-3833>e-mail: oksana_v_l@ukr.net**МЕЛЬНИЧУК Ірина**

Університет економіки і підприємництва

<https://orcid.org/0000-0002-2386-3365>e-mail: irinkanyu@ukr.net

ОБЛІК І ЗВІТНІСТЬ ESG-ПОКАЗНИКІВ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ПРОЗОРОСТІ БІЗНЕСУ В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Підвищення вимог до прозорості, соціальної відповідальності та екологічної безпеки бізнесу зумовлює необхідність переосмислення традиційних підходів до обліку й звітності. Класична фінансова звітність більше не забезпечує комплексного уявлення про результати діяльності підприємства, оскільки не враховує його впливу на довкілля, соціальну сферу та систему корпоративного управління. У сучасних умовах вагомим значення набуває формування системи обліку та звітності ESG-показників (Environmental, Social, Governance), що дає змогу розкрити нефінансові аспекти діяльності підприємств, підвищити довіру інвесторів, зміцнити ділову репутацію та забезпечити досягнення цілей сталого розвитку.

Метою дослідження є обґрунтування теоретико-методичних засад створення системи обліку та звітності ESG-показників як інструменту забезпечення корпоративної прозорості та стійкості. У роботі наголошено, що інтеграція ESG-обліку в єдиний інформаційний простір підприємства дає змогу системно відстежувати нефінансові результати, оцінювати їхній вплив на ефективність бізнесу, а також формувати достовірну та порівняну звітність. Такий підхід поєднує економічні результати з соціальними й екологічними ефектами, сприяючи переходу до моделі сталого розвитку.

Визначено, що ефективна система ESG-обліку має базуватися на міжнародних стандартах (GRI, SASB, TCFD, ISSB, CSRD), узгоджених із національними нормативними вимогами та корпоративними регламентами. Її побудова передбачає створення єдиної методологічної бази збору, аналізу та верифікації даних, цифровізацію облікових процесів і впровадження інтегрованих інформаційних платформ. Впровадження якісної ESG-звітності сприяє підвищенню довіри з боку зацікавлених сторін, формує позитивний імідж підприємства та забезпечує його адаптивність до глобальних викликів.

Отже, результати дослідження підтвердили, що ESG-облік і звітність є ключовими чинниками забезпечення прозорості, підзвітності й конкурентоспроможності бізнесу. Вони створюють основу для гармонізації корпоративної звітності з міжнародними вимогами, зміцнюють стійкість підприємств та підтримують стратегічні цілі сталого розвитку економіки.

Ключові слова: ESG-облік, нефінансова звітність, сталий розвиток, корпоративна прозорість, стейкхолдери, довіра інвесторів, міжнародні стандарти, верифікація даних, цифровізація звітності.

BOHATCHYK Liudmyla, LOPATOVSKYI Viktor

Khmelnitskyi National University

LOPATOVSKA Oksana

Khmelnitskyi Cooperative Trade and Economic Institute

MELNYCHUK Iryna

University of Economics and Entrepreneurship

ACCOUNTING AND REPORTING OF ESG INDICATORS AS A TOOL FOR ENHANCING BUSINESS TRANSPARENCY IN THE CONTEXT OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Increasing requirements for business transparency, social responsibility, and environmental safety necessitate the implementation of new approaches to accounting and reporting. Traditional financial statements no longer provide a comprehensive picture of a company's performance and its impact on society and the environment. Under these conditions, the accounting and reporting of ESG indicators (environmental, social, and governance) become key tools for building trust, strengthening reputational resilience, and achieving the strategic goals of sustainable development. The relevance of the study is driven by the need to develop an effective methodological framework for implementing ESG accounting systems in the corporate practice of Ukrainian enterprises, particularly in the context of their adaptation to European transparency standards and integration into global markets.

The aim of this study is to substantiate the theoretical and methodological foundations for forming an ESG accounting and reporting system aimed at enhancing corporate transparency, investor trust, and the implementation of sustainable development principles.

The modern paradigm of business development is increasingly guided by the principles of sustainability, responsibility, and openness. Under these conditions, traditional financial reporting can no longer fully reflect a company's impact on the environment,

society, and corporate governance. Therefore, ESG accounting and reporting (Environmental, Social, Governance) are gaining rapid development, forming a comprehensive understanding of the non-financial results of business and complementing the management information system with qualitative indicators of enterprise growth.

An important direction of modern corporate governance is the development of an ESG accounting system integrated into a unified information space of the enterprise. This approach enables systematic monitoring of non-financial results, assessment of their impact on business sustainability, and the formation of transparent reporting. ESG accounting serves as a tool for comprehensively reflecting the interconnection between economic performance and social and environmental outcomes, allowing for a more complete understanding of corporate efficiency and strengthening investor confidence.

Through effective ESG accounting and systematic reporting, enterprises increase their operational transparency, build trust among investors and society, enhance adaptability to external challenges, and create the foundation for long-term business resilience. An effective methodology for ESG accounting and reporting-based on the combination of international standards, digital technologies, and internal corporate regulations-becomes a key driver in implementing the principles of sustainable development.

The results of the study confirm that an effective ESG accounting and reporting system is a key factor in enhancing business transparency, building investor trust, and ensuring sustainable enterprise development. Its formation requires integrating international standards (GRI, SASB, TCFD, ISSB, CSRD) with national regulatory requirements and internal corporate practices. It is established that the development of a modern ESG system should be based on a unified methodological framework for data collection and evaluation, digitalization of accounting processes, use of integrated information platforms, and implementation of external verification of reports as a tool to ensure reliability and trust. Adherence to the principles of materiality, accuracy, completeness, comparability, and transparency determines the quality of corporate reporting and promotes its harmonization with international requirements.

Keywords: ESG accounting, non-financial reporting, sustainable development, corporate transparency, stakeholders, investor trust, international standards, data verification, reporting digitalization.

Стаття надійшла до редакції / Received 16.09.2025

Прийнята до друку / Accepted 14.10.2025

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Підвищення вимог до прозорості, соціальної відповідальності та екологічної безпеки бізнесу зумовлює потребу у впровадженні нових підходів до обліку та звітності. Традиційна фінансова звітність уже не забезпечує повного уявлення про результати діяльності підприємства та його вплив на суспільство і довкілля. У цих умовах облік і звітність ESG-показників (екологічних, соціальних та управлінських) стають ключовим інструментом формування довіри, підвищення репутаційної стійкості та досягнення стратегічних цілей сталого розвитку. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю створення ефективної методичної бази для впровадження системи ESG-обліку в корпоративну практику українських підприємств, особливо в контексті їх адаптації до європейських стандартів прозорості та інтеграції у глобальні ринки.

Незважаючи на зростання інтересу до концепції сталого розвитку, більшість українських підприємств досі не мають усталених механізмів збору, оцінювання та розкриття ESG-даних. Відсутність єдиних методичних підходів, низький рівень цифровізації облікових процесів і недостатня підготовленість персоналу ускладнюють інтеграцію екологічних, соціальних та управлінських показників у корпоративну звітність. Це призводить до фрагментарності інформації, обмеженої порівнянності звітів і зниження довіри з боку інвесторів та стейкхолдерів. Вирішення зазначених проблем потребує розроблення комплексної системи ESG-обліку, заснованої на міжнародних стандартах, що забезпечуватиме достовірність, прозорість і аналітичну цінність нефінансової звітності підприємств.

АНАЛІЗ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Проблематика формування системи обліку та звітності ESG-показників дедалі активніше досліджується як зарубіжними, так і вітчизняними науковцями. Так, G. Agag, S. Aboul-Dahab, S. El-Halaby, S. Abdo та M. Khashan [1] доводять, що цифровізація виступає каталізатором підвищення результативності ESG-практик у виробничих компаніях, сприяє інтеграції нефінансових показників у бізнес-процеси та зміцненню репутаційного капіталу підприємств.

V. Buchetti, F. R. Arduino і S. Perdicizzi [2] здійснили систематичний огляд сучасних досліджень із корпоративного управління та ESG, виявивши основні тренди розвитку й напрями подальших наукових пошуків, пов'язані з цифровою трансформацією звітності та розширенням аналітичних інструментів.

У свою чергу, M. Münch, J. H. Mayer і R. Quick [3] розробили принципи побудови цифрових платформ для ESG-звітності, які забезпечують прозорість даних, автоматизацію контролю та відповідність міжнародним стандартам розкриття інформації.

В українській науці питання ESG-обліку та прозорості бізнесу також знаходять відображення у працях сучасних учених. Так, О. Олійник і І. Поліщук [4] досліджують законодавчі аспекти формування показників ESG-звітності, підкреслюючи потребу гармонізації національного регулювання з європейськими вимогами. Г. Головачук [5] розглядає ефективність нефінансової звітності як інструменту прозорості бізнесу та підвищення довіри інвесторів у процесах глобалізації.

Серед інших українських науковців, О. Снігур і Л. Левицька [6] наголошують на викликах імплементації ESG-стандартів у національну систему корпоративної звітності; І. Кузьмін і Н. Дяченко [7] акцентують на ролі цифрових платформ і BI-аналітики у забезпеченні достовірності облікових даних; О.

Кундицький та І. Федоришин [8] підкреслюють важливість розвитку компетенцій персоналу у сфері сталого розвитку та формування корпоративної культури відповідальності.

Отже, результати попередніх досліджень свідчать, що увага науковців зосереджена на цифровізації процесів обліку, стандартизації нефінансової звітності, забезпеченні прозорості та формуванні довіри до бізнесу. Разом з тим, у сучасних умовах потребує подальшого розвитку науково-методичне підґрунтя побудови комплексної системи ESG-обліку, адаптованої до українського економічного середовища.

ВИДІЛЕННЯ НЕДОСЛІДЖЕНИХ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ

Аналіз наукових джерел показав, що більшість досліджень у сфері ESG-обліку та звітності зосереджуються на концептуальних засадах сталого розвитку, методах розкриття нефінансової інформації та міжнародних стандартах (GRI, SASB, TCFD, ISSB, CSRD). Водночас недостатньо опрацьованими залишаються питання практичної інтеграції ESG-показників у внутрішню систему управлінського обліку підприємств. Бракує комплексних підходів до автоматизації збору та обробки ESG-даних, використання цифрових аналітичних платформ (BI, ERP, CRM) для оцінювання результатів сталого розвитку, а також методик порівняльного аналізу нефінансових показників між підприємствами. Недостатньо розкрито механізми забезпечення достовірності та зовнішньої верифікації ESG-звітності в українських реаліях. Саме ці аспекти визначають наукову новизну й практичну значущість подальших досліджень у напрямі формування системи обліку та звітності ESG-показників.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою дослідження є обґрунтування теоретико-методичних засад формування системи обліку та звітності ESG-показників, спрямованої на підвищення рівня корпоративної прозорості, довіри інвесторів і реалізацію принципів сталого розвитку.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Сучасна парадигма розвитку бізнесу дедалі більше орієнтується на принципи стійкості, відповідальності та відкритості. У цих умовах традиційна фінансова звітність уже не здатна повною мірою відображати вплив діяльності підприємства на навколишнє середовище, суспільство та систему корпоративного управління. Саме тому в останні роки активного розвитку набуває облік і звітність ESG-показників (Environmental, Social, Governance), які формують комплексне уявлення про нефінансові результати бізнесу та доповнюють інформаційну систему управління якісними характеристиками розвитку підприємства.

Запровадження ESG-обліку дає можливість підприємствам ідентифікувати ризики та можливості сталого розвитку, інтегрувати екологічні, соціальні й управлінські чинники у стратегічні рішення, підвищувати довіру інвесторів і зміцнювати репутаційну стійкість. В умовах глобальної інтеграції, цифровізації економіки та зростання ролі соціальної відповідальності бізнесу ESG-облік і звітність трансформуються із суто інформаційної функції на стратегічний інструмент управління, який забезпечує прозорість діяльності, цілісне бачення ефективності бізнесу та створює підґрунтя для реалізації принципів сталого розвитку.

Важливим напрямом сучасного розвитку корпоративного управління є побудова системи ESG-обліку, інтегрованої в єдиний інформаційний простір підприємства. Такий підхід дає змогу розширити інформаційну базу для прийняття управлінських рішень, забезпечити системне відстеження нефінансових результатів діяльності та оцінити їхній вплив на стійкість бізнесу. ESG-облік виступає інструментом комплексного відображення взаємозв'язку економічних результатів із соціальними та екологічними ефектами, що дозволяє формувати повніше уявлення про реальну ефективність підприємства.

Основним завданням ESG-обліку є перетворення нефінансових даних на релевантну, достовірну та порівнянну інформацію, придатну для стратегічного аналізу, управління ризиками й планування діяльності [9]. Завдяки цьому підприємства отримують можливість не лише декларувати соціальну відповідальність, а й кількісно оцінювати результати реалізації сталих ініціатив, формуючи на їх основі обґрунтовані управлінські рішення. Це сприяє переходу від формального звітування до побудови ефективної системи управління на принципах сталого розвитку.

Важливою складовою ESG-обліку є його комунікаційна функція, яка забезпечує прозорість і відкритість взаємодії підприємства зі стейкхолдерами, інвесторами, партнерами, регуляторними органами та громадськістю. Відкритість нефінансової інформації сприяє підвищенню рівня довіри, зміцненню ділової репутації компанії, полегшенню доступу до інвестиційних ресурсів та формуванню позитивного іміджу соціально відповідального бізнесу. Таким чином, ESG-облік є невід'ємною складовою сучасної системи корпоративного управління, що забезпечує перехід від орієнтації на короткостроковий прибуток до довгострокової стійкості.

Подальше удосконалення системи обліку ESG-показників потребує розроблення єдиних методичних засад, які дозволять стандартизувати процес збору, оцінювання та розкриття нефінансової інформації. Такий підхід забезпечить зіставність показників між підприємствами, підвищить аналітичну цінність звітності та

сприятиме підвищенню рівня корпоративної прозорості. На цій основі формується узагальнена модель методичних підходів до побудови системи обліку та звітності ESG-показників (рис. 1.).

Рис. 1. Методичні підходи до формування системи обліку та звітності ESG-показників

Як показано на рис. 1., формування системи обліку та звітності ESG-показників передбачає поетапний процес, що охоплює визначення цілей сталого розвитку, ідентифікацію релевантних індикаторів, систематизацію та оцінювання даних, підготовку звітності й зовнішню перевірку її достовірності. Методичний підхід базується на принципах суттєвості, достовірності, повноти, порівнянності та прозорості, що забезпечує інтеграцію нефінансових аспектів у систему корпоративного управління.

У межах цього підходу ESG-показники доцільно згрупувати за трьома взаємопов'язаними напрямками: екологічним, соціальним та управлінським.

Екологічний компонент (Environmental) охоплює показники, що характеризують вплив діяльності підприємства на навколишнє середовище: обсяги викидів парникових газів, рівень енергоефективності, використання водних і матеріальних ресурсів, наявність політики поводження з відходами та функціонування системи екологічного менеджменту. Ці індикатори дають змогу оцінити екологічну результативність бізнесу та ступінь дотримання принципів раціонального природокористування.

Соціальний напрям (Social) відображає взаємодію підприємства з працівниками, споживачами, місцевими громадами та суспільством у цілому. До нього належать показники рівня безпеки праці, плинності кадрів, структури персоналу, гендерного балансу, умов праці, інвестицій у навчання та розвиток працівників, а також характеристики корпоративної культури й соціальних ініціатив. Такий блок показників дає змогу оцінити соціальний клімат у компанії, рівень задоволеності працівників, ступінь дотримання прав людини та корпоративної етики.

Управлінський компонент (Governance) характеризує ефективність системи корпоративного управління, прозорість і підзвітність прийняття рішень, наявність антикорупційних механізмів, незалежність ради директорів, чіткість структури власності та систем внутрішнього контролю. Він демонструє, наскільки управлінська модель підприємства відповідає принципам відкритості, доброчесності та відповідальності.

Комплексне поєднання цих трьох складових створює можливість формування цілісного уявлення про нефінансові результати діяльності підприємства, визначення рівня його стійкості та довіри з боку інвесторів і суспільства, а також забезпечення обґрунтованості управлінських рішень у контексті сталого розвитку.

Важливим елементом системи є визначення надійних джерел формування ESG-даних, що забезпечує їхню достовірність і відтворюваність. Такі дані можуть надходити як з традиційних бухгалтерських та управлінських звітів і первинних документів, так і з нефінансових інформаційних систем підприємства (HRM, ERP, CRM). Використання інтегрованих цифрових платформ та інструментів бізнес-аналітики (BI, дашборди) дає змогу автоматизувати збір показників, мінімізувати ручні операції та забезпечити своєчасний моніторинг ESG-результатів. Це підвищує точність, об'єктивність і оперативність облікових процесів та формує надійну інформаційну базу для подальшого аналізу сталого розвитку підприємства.

Методика оцінювання ESG-даних передбачає застосування як кількісних, так і якісних підходів. Кількісні показники виражаються у фізичних, відносних або вартісних одиницях вимірювання, що дозволяє визначити конкретний рівень екологічних, соціальних та управлінських результатів. Якісні індикатори, своєю чергою, базуються на експертних оцінках, рейтингах, індексах та шкалах. З метою підвищення аналітичної цінності даних широко застосовуються індексні методики, нормалізація показників та їх агрегування у комплексні коефіцієнти, що дозволяє отримати інтегральну оцінку сталості діяльності підприємства.

Інтеграція ESG-показників у бухгалтерський облік і внутрішню звітність забезпечує зв'язок між фінансовими та нефінансовими аспектами управління. Такий підхід сприяє формуванню єдиної інформаційної системи, де екологічні, соціальні та управлінські дані стають невід'ємною частиною процесів планування, контролю та прийняття стратегічних рішень. Впровадження інтегрованої звітності (integrated reporting) дозволяє поєднати фінансові результати з оцінкою впливу підприємства на довкілля і суспільство, тим самим підвищуючи рівень корпоративної прозорості [10].

У сучасній практиці формування нефінансової звітності ключове значення мають принципи, що визначають її зміст, структуру та рівень достовірності. Відповідно до міжнародних рамкових документів, зокрема стандартів GRI, SASB, TCFD, ISSB і директиви CSRD Європейського Союзу, процес розкриття ESG-інформації має ґрунтуватися на чітких методологічних засадах. Дотримання цих принципів гарантує порівнянність звітності між компаніями, підвищує її аналітичну цінність для користувачів та сприяє зростанню довіри до бізнесу. Узагальнення основних принципів представлено на рис. 2.

Рис. 2. Принципи формування звітності ESG-показників відповідно до міжнародних стандартів

Як показано на рис. 2., формування звітності ESG базується на п'яти взаємопов'язаних принципах, які визначають якість та повноту поданої інформації. Принцип суттєвості передбачає відбір лише тих показників, що мають реальний вплив на результати діяльності підприємства або є значущими для його стейкхолдерів. Достовірність забезпечується документальним підтвердженням і можливістю незалежної перевірки даних. Порівнянність означає здатність оцінювати динаміку показників у часі та співставляти результати між компаніями однієї галузі. Повнота вимагає охоплення усіх ключових аспектів екологічної, соціальної та управлінської діяльності, а прозорість забезпечує відкритість і доступність інформації для зовнішніх користувачів.

Дотримання зазначених принципів створює основу для формування достовірної, узгодженої та порівнянної нефінансової звітності, що підвищує репутаційну стійкість підприємства, зміцнює довіру інвесторів і сприяє реалізації цілей сталого розвитку.

Ключовим елементом методичного забезпечення є зовнішня перевірка (assurance) ESG-звітності, яка проводиться незалежними аудитором або сертифікованими органами. Вона гарантує достовірність розкритих даних, знижує ризик маніпуляцій і підвищує рівень довіри з боку інвесторів, партнерів і суспільства.

Таким чином, ефективна методика формування обліку та звітності ESG-показників має спиратися на поєднання міжнародних стандартів, цифрових технологій і внутрішніх регламентів корпоративного управління. Її запровадження створює передумови для підвищення прозорості бізнесу, удосконалення управління ризиками та забезпечення конкурентоспроможності підприємств у контексті сталого розвитку.

Подальше вдосконалення системи обліку та звітності ESG неможливе без урахування міжнародних стандартів і нормативно-правового регулювання, які визначають єдині вимоги до структури, показників і принципів розкриття нефінансової інформації. До ключових міжнародних документів, що регулюють процес підготовки та розкриття ESG-звітності, належать стандарти GRI, SASB, TCFD, ISSB та директива CSRD Європейського Союзу [11].

Зазначені стандарти забезпечують порівнянність і верифікованість нефінансової інформації, що особливо актуально в умовах гармонізації українського законодавства з вимогами ЄС. Стандарти GRI встановлюють універсальні принципи та показники, придатні для підприємств будь-якої галузі, з акцентом на суттєвість і вплив бізнесу на стейкхолдерів. SASB, своєю чергою, розробляє галузеві стандарти, що орієнтовані на інтереси інвесторів і розкривають економічно значущі фактори сталості. Підходи TCFD зосереджені на розкритті ризиків і можливостей, пов'язаних зі зміною клімату, та інтеграції цих аспектів у фінансове планування. Стандарти ISSB створюють глобальну базу єдиних вимог до розкриття ESG-інформації, поєднуючи найкращі практики GRI, SASB і TCFD. Нарешті, директива CSRD запроваджує обов'язкову нефінансову звітність для компаній, що здійснюють діяльність у межах ЄС, встановлюючи вимоги до обсягу, структури та перевірки звітів.

Усі зазначені стандарти ґрунтуються на спільних принципах побудови звітності: суттєвості, достовірності, порівнянності, повноти та прозорості. Принцип суттєвості передбачає відбір показників, які мають значний вплив на результати діяльності або на зацікавлені сторони. Достовірність забезпечується документальним підтвердженням і можливістю незалежної перевірки інформації. Порівнянність дозволяє оцінювати зміни у динаміці показників і співставляти результати між підприємствами. Повнота вимагає розкриття всіх релевантних аспектів діяльності, а прозорість гарантує відкритість даних для користувачів і суспільства. Сукупне дотримання цих принципів створює умови для підвищення якості корпоративної звітності та довіри до бізнесу.

Практика застосування міжнародних стандартів найбільш активно розвивається у країнах Європейського Союзу, де нефінансова звітність є обов'язковою складовою системи корпоративного управління. Поступово ці вимоги імплементуються і в Україні, де формується власна нормативно-правова база у сфері ESG-звітності. Зокрема, Україна гармонізує національне законодавство з положеннями Директиви ЄС 2022/2464 (CSRD), яка передбачає поетапне запровадження обов'язкової нефінансової звітності для великих підприємств [12]. Починаючи з 2028 р., звіти зі сталого розвитку стануть обов'язковими для визначених категорій компаній, що забезпечить підвищення рівня прозорості бізнесу, полегшить доступ до міжнародного капіталу та розширить інвестиційні можливості компаній.

У 2024-2025 рр. в Україні затверджено Національний план з енергетики та клімату до 2030 р., а також розроблено проєкт Стратегії впровадження ESG-звітності з орієнтацією на застосування Європейських стандартів звітності зі сталого розвитку (ESRS) [13]. Разом із тим залишається низка проблем, пов'язаних із гармонізацією національної системи обліку та звітності з міжнародними вимогами. Серед них, недостатня методична узгодженість показників, обмежена цифрова інфраструктура, дефіцит кваліфікованих кадрів у сфері сталого розвитку та відсутність єдиного державного регламенту для підготовки ESG-звітів.

Таким чином, формування нормативного та стандартного забезпечення обліку і звітності ESG-показників є ключовою умовою підвищення корпоративної прозорості, посилення довіри інвесторів і реалізації національних цілей сталого розвитку. Поєднання міжнародних стандартів і державних ініціатив створює підґрунтя для формування в Україні сучасної системи відповідального бізнесу, орієнтованої на довгострокову стійкість та інтеграцію у європейський економічний простір.

Поряд із розвитком нормативно-правових засад важливого значення набуває аналіз практичного досвіду впровадження ESG-звітності, який дозволяє оцінити реальний рівень зрілості систем нефінансового обліку та визначити напрямки їх удосконалення.

У міжнародній практиці ESG-звітність уже стала невід'ємною частиною корпоративного управління. Провідні компанії використовують інтегровані системи збору даних, автоматизовані платформи для обліку показників і цифрові аналітичні інструменти, що дозволяють здійснювати моніторинг екологічних, соціальних і управлінських результатів у режимі реального часу. Такий підхід забезпечує прозорість бізнесу, підвищує інвестиційну привабливість і сприяє формуванню довіри до корпоративного сектору.

В Україні процес запровадження ESG-обліку перебуває на початковому етапі розвитку. Лише окремі великі компанії поступово впроваджують звітність відповідно до міжнародних стандартів GRI або CSRD, створюють внутрішні регламенти збору даних та інтегрують принципи сталого розвитку у корпоративні

стратегії. Разом з тим, для більшості підприємств характерні низький рівень достовірності та фрагментарність інформації, відсутність єдиних підходів до оцінювання нефінансових показників і недостатня автоматизація процесів звітності. У багатьох випадках ESG-звіти мають декларативний характер, не містять кількісних індикаторів, що ускладнює їх об'єктивний аналіз і порівняння.

Поширеними проблемами залишаються обмежена підготовленість персоналу у сфері сталого розвитку, складність оцінювання нематеріальних аспектів (зокрема корпоративної культури, репутаційного капіталу та соціального впливу), а також недостатня інтеграція ESG-показників у систему фінансового менеджменту. Відсутність внутрішніх регламентів щодо збору даних призводить до розбіжностей між періодами звітності та унеможливорює проведення порівняльного аналізу в динаміці [14].

Важливою умовою підвищення достовірності звітності є запровадження зовнішньої перевірки (assurance) ESG-звітів. Незалежна верифікація даних, здійснювана сертифікованими аудитором або акредитованими органами, є гарантією їх об'єктивності, зменшує ризики маніпулювання показниками та підвищує рівень довіри інвесторів [15]. У міжнародній практиці зовнішній аудит нефінансової звітності розглядається як ключовий елемент системи корпоративного контролю, а його результати безпосередньо впливають на інвестиційні рішення. В Україні цей інститут лише формується, однак його розвиток є важливою передумовою інтеграції національного бізнесу у глобальний економічний простір.

Отже, аналіз сучасної практики свідчить, що ефективність впровадження ESG-звітності безпосередньо залежить від рівня цифровізації процесів обліку, наявності методичної бази та незалежної перевірки інформації. Для українських підприємств пріоритетним завданням залишається створення єдиної системи збору та оцінювання ESG-даних, підвищення кваліфікації фахівців і формування внутрішніх процедур, які забезпечать прозорість, зіставність і довіру до результатів діяльності.

У цьому контексті особливої ваги набуває дослідження впливу обліку та звітності ESG-показників на рівень прозорості бізнесу. Саме прозорість є визначальною метою формування нефінансової звітності, оскільки вона створює основу для ефективної комунікації між підприємством та його стейкхолдерами, забезпечує довіру інвесторів, знижує інформаційну асиметрію й сприяє довгостроковій стійкості компанії.

Прозорість у сучасному бізнес-середовищі розглядається як стратегічний ресурс, що визначає конкурентоспроможність підприємства. Вона характеризує здатність компанії відкрито, достовірно та регулярно розкривати інформацію про результати своєї діяльності, ризики, соціальні та екологічні наслідки. Система ESG-обліку, інтегрована у корпоративне управління, забезпечує формування такого рівня прозорості, який дозволяє оцінювати ефективність бізнесу не лише через фінансові показники, а й через нефінансові чинники розвитку.

Ключовими показниками прозорості виступають доступність і деталізація розкритої інформації, регулярність її оновлення, ступінь верифікації та аналітична повнота звітів. Підприємства, які публікують ESG-звіти з чітко визначеними кількісними й якісними індикаторами, демонструють відкритість до суспільства й підзвітність перед інвесторами. Це створює умови для зростання довіри, покращення репутації та підвищення ринкової вартості компанії.

Високий рівень прозорості сприяє зміцненню взаємовідносин між бізнесом, державою й громадськістю, знижує ризики інформаційних маніпуляцій і стимулює етичну поведінку на ринку. Звіти, побудовані за принципами ESG, дозволяють не лише відстежувати результати впливу підприємства на довкілля, соціальну сферу чи управлінські процеси, але й оцінювати ефективність управління ризиками та ступінь реалізації корпоративної відповідальності.

Основними користувачами такої інформації виступають інвестори, кредитні установи, регулятори, ділові партнери та громадськість, для яких рівень відкритості й підтвердженості ESG-даних є критерієм надійності підприємства.

Важливо підкреслити, що прозорість, зумовлена ефективною системою обліку та звітності ESG-показників, є фундаментом корпоративної довіри, відповідальності та довгострокової стійкості бізнесу.

Під впливом якісного ESG-обліку та системної звітності підприємства отримують можливість підвищувати прозорість своєї діяльності, формувати довіру з боку інвесторів і суспільства, а також забезпечувати адаптивність до зовнішніх викликів. Взаємозв'язок між цими елементами можна представити у вигляді логічної моделі, що демонструє послідовність формування ефекту сталого розвитку (рис. 3.).

Модель демонструє системний зв'язок між формуванням ESG-обліку, створенням звітності, забезпеченням прозорості діяльності, зростанням довіри зацікавлених сторін і досягненням довгострокової стійкості підприємства у контексті цілей сталого розвитку.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Отже, результати дослідження підтвердили, що ефективна система обліку та звітності ESG-показників є ключовим чинником підвищення прозорості бізнесу, формування довіри інвесторів і забезпечення стійкого розвитку підприємств. Її формування потребує інтеграції міжнародних стандартів (GRI, SASB, TCFD, ISSB, CSRD) із національними нормативними вимогами та внутрішніми корпоративними практиками. Встановлено, що побудова сучасної ESG-системи має ґрунтуватися на єдиній методологічній

базі збору та оцінювання даних, цифровізації облікових процесів, використанні інтегрованих інформаційних платформ і впровадженні зовнішньої верифікації звітності як інструменту забезпечення достовірності та довіри. Дотримання принципів суттєвості, достовірності, повноти, порівнянності та прозорості визначає якість корпоративної звітності й сприяє її гармонізації з міжнародними вимогами.

Рис. 3. Модель впливу обліку та звітності ESG-показників на прозорість і стійкість бізнесу

Системний облік ESG-показників забезпечує перехід від декларативної до аналітичної моделі нефінансової звітності, створює інформаційне підґрунтя для прийняття стратегічних управлінських рішень і підвищує конкурентоспроможність підприємств у глобальному середовищі. Подальші дослідження доцільно спрямувати на удосконалення методики інтегральної оцінки результативності ESG-управління та розроблення галузевих цифрових моделей обліку сталого розвитку в українській економіці.

Література

1. Agag G., Aboul-Dahab S., El-Halaby S., Abdo S., Khashan M. A. (2025). Leveraging Digitalization to Boost ESG Performance in Manufacturing Firms. *Sustainability*, 17(15), 6899 DOI: 10.3390/su17156899
2. Buchetti B., Arduino F. R., Perdicizzi S. (2025). A literature review on corporate governance and ESG research: Emerging trends and future directions. *Journal of Business Research* DOI: 10.1016/j.jbusres.2024.114176
3. Münch M., Mayer J. H., Quick R. (2025). Making a virtue out of necessity – Design principles for an ESG reporting platform. *Business & Information Systems Engineering* DOI: 10.1007/s00187-025-00398-5
4. Олійник О. В., Поліщук І. Р. (2024). Облікове забезпечення формування показників ESG-звітності відповідно до інформаційних запитів користувачів: законодавче регулювання. *Економіка та суспільство*, 65 DOI: 10.32782/2524-0072/2024-65-13
5. Головач Г. В. (2024). Оцінка ефективності ESG-звітності як інструменту прозорості бізнесу в умовах глобалізації. *Економіка та суспільство*, 67 DOI: 10.32782/2524-0072/2024-67-28
6. Снігур О. А., Левицька Л. О. (2023). Формування нефінансової звітності підприємств: виклики та перспективи імплементації ESG-стандартів в Україні. *Фінанси України*, 10, 45–56
7. Кузьмін І. В., Дяченко Н. С. (2023). Цифрові платформи у забезпеченні прозорості корпоративної звітності: аналітичний аспект. *Економічний простір*, 192, 72–81
8. Кундицький О. О., Федоришин І. І. (2024). Бізнес-тренінг як захід вдосконалення системи управління розвитком працівників у сучасній компанії та оцінка його ефективності. *Агроевіт*, 24, 54–58 DOI: 10.32702/2306-6792.2024.24.54
9. Odintsova T. (2024). ESG information practices as a driver of value creation. *Journal of European Economy*, 23(2), 225–249 DOI: 10.35774/jee2024.02.225

10. Olorunyomi T. D., Adewale T. T., Odonkor T. N. (2021). Advancing sustainability accounting: A unified model for ESG integration and auditing. *International Journal of Science and Research Archive*, 2(1), 169–185 DOI: 10.30574/ijrsra.2021.2.1.0021
11. Novisto. (2024). Four popular ESG reporting schemes that complement each other. *Novisto Blog* URL: <https://novisto.com>
12. Official Journal of the European Union. (2022). Directive (EU) 2022/2464 of the European Parliament and of the Council of 14 December 2022 amending Regulation (EU) No 537/2014, Directive 2004/109/EC, Directive 2006/43/EC and Directive 2013/34/EU, as regards corporate sustainability reporting. *L 322/15*, 16.12.2022 URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2022/2464/oj/eng>
13. Кабінет Міністрів України. (2024). Про схвалення Стратегії запровадження підприємствами звітності зі сталого розвитку : Розпорядження від 18.10.2024 № 1015-р. База даних «Законодавство України» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1015-2024-%D1%80>
14. Чобіток В., Дерябкін А., Дерябкін О. Вплив транзитивної економіки на розвиток вітчизняних підприємств. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences*. 2024. № 330(3). С. 407–412. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-330-64>
15. Gipper B., Ross S., Shi S. X. (2024). ESG assurance in the United States. *Review of Accounting Studies*, 30, 1753–1803 DOI: 10.1007/s11142-024-09856-2

References

1. Agag G., Aboul-Dahab S., El-Halaby S., Abdo S., Khashan M. A. (2025). Leveraging digitalization to boost ESG performance in manufacturing firms. *Sustainability*, 17(15), 6899 DOI: 10.3390/su17156899
2. Buchetti B., Arduino F. R., Perdicizzi S. (2025). A literature review on corporate governance and ESG research: Emerging trends and future directions. *Journal of Business Research* DOI: 10.1016/j.jbusres.2024.114176
3. Münch M., Mayer J. H., Quick R. (2025). Making a virtue out of necessity – Design principles for an ESG reporting platform. *Business & Information Systems Engineering* DOI: 10.1007/s00187-025-00398-5
4. Oliinyk O. V., Polishchuk I. R. (2024). Oblikove zabezpechennia formuvannia pokaznykiv ESG-zvitnosti vidpovidno do informatsiynykh zapytiv korystuvachiv: zakonodavche rehuliuвання. *Ekonomika ta suspilstvo*, 65 DOI: 10.32782/2524-0072/2024-65-13
5. Holovchak H. V. (2024). Otsinka efektyvnosti ESG-zvitnosti yak instrumentu prozorosti biznesu v umovakh hlobalizatsii. *Ekonomika ta suspilstvo*, 67 DOI: 10.32782/2524-0072/2024-67-28
6. Snihur O. A., Levytska L. O. (2023). Formuvannia nefinansovoi zvitnosti pidpriemstv: vyklyky ta perspektyvy implementatsii ESG-standartiv v Ukraini. *Finansy Ukrainy*, 10, 45–56
7. Kuzmin I. V., Diachenko N. S. (2023). Tsyfrovi platformy u zabezpechenni prozorosti korporativnoi zvitnosti: analitichnyi aspekt. *Ekonomichnyi prostir*, 192, 72–81
8. Kundyttskyi O. O., Fedoryshyn I. I. (2024). Biznes-treninh yak zakhid vdoskonalennia systemy upravlinnia rozvytkom pratsivnykiv u suchasni kompanii ta otsinka yoho efektyvnosti. *Ahrosvit*, 24, 54–58 DOI: 10.32702/2306-6792.2024.24.54
9. Odintsova T. (2024). ESG information practices as a driver of value creation. *Journal of European Economy*, 23(2), 225–249 DOI: 10.35774/jee2024.02.225
10. Olorunyomi T. D., Adewale T. T., Odonkor T. N. (2021). Advancing sustainability accounting: A unified model for ESG integration and auditing. *International Journal of Science and Research Archive*, 2(1), 169–185 DOI: 10.30574/ijrsra.2021.2.1.0021
11. Novisto. (2024). Four popular ESG reporting schemes that complement each other. *Novisto Blog* URL: <https://novisto.com>
12. Official Journal of the European Union. (2022). Directive (EU) 2022/2464 of the European Parliament and of the Council of 14 December 2022 amending Regulation (EU) No 537/2014, Directive 2004/109/EC, Directive 2006/43/EC and Directive 2013/34/EU, as regards corporate sustainability reporting. *L 322/15*, 16.12.2022 URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2022/2464/oj/eng>
13. Kabinet Ministriv Ukrainy. (2024). Pro skhvalennia Stratehii zaprovadzhennia pidpriemstvamy zvitnosti zi staloho rozvytku: Rozporiadzhennia vid 18.10.2024 № 1015-r. База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1015-2024-%D1%80>
14. Chobitok V., Dieriabkin A., Dieriabkin O. Vplyv tranzytyvnoi ekonomiky na rozvytok vitchyznianskykh pidpriemstv. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences*. 2024. № 330(3). С. 407–412. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-330-64>
15. Gipper B., Ross S., Shi S. X. (2024). ESG assurance in the United States. *Review of Accounting Studies*, 30, 1753–1803 DOI: 10.1007/s11142-024-09856-2